

Referat MiljöimPuls: Grön el – greenwash eller samhällsförändring

Kjell Jansson, Svensk energi, inledde seminariet med att konstatera att det svenska systemet idag distribuerar el som till 95 % är koldioxidfritt. Han fortsatte sedan med att väldigt översiktligt beskriva hur handeln med elen fungerar. Han berättade att den säljs bilateralt ibland (ca 10%) och via börsen ibland och visade därpå en bild över prisbildningsmekanismen som bland annat tydliggjorde effekten av de påslag som koldioxidutsläppen innebär.

I norden hänger handelssystemet ihop och totalt säljs det ca. 400 Twh här. Har man som kund inte köpt ”märkt el” blir man kvar i den så kallade restmixen, och apropå diskussionerna om grön el berättade Kjell att ”många kunder vill ha kärnkraftsel”.

Kjell menade vidare att en förutsättning för att kunna köpa grön el är att ursprungsmärkningen fungerar, det är viktigt att det blir märkt. EU har dessutom krävt att källan anges vid köp av el.

Svensk Energi har sedan 2006 publicerat en vägledning för ursprungsmärkning. Vägledningen är till för att den redovisning som elhandelsbolagen är skyldiga att göra enligt lag gentemot sina kunder ska göras på samma sätt. Någon närmare vägledning än så saknas från svenska myndigheter.

Kjell fortsatte sin presentation med att specificera ett antal önskemål för att i framtiden nå en förbättrad ursprungsmärkning. Ett av dessa önskemål handlade om ett krav på spårningssystem för att bland annat kunna undvika dubbelräkning. I samband med detta meddelade Kjell också att Svensk Energi från och med i år använder den europeiska plattformen EPED där europeisk statistik, uppdelat på landsnivå, samlas angående flöden av ursprungsgarantier m.m.

En annan punkt på ”önskelistan” var att se till så att man beräknar den så kallade residualmixen på ett schysst sätt.

Avslutningsvis spådde Kjell att vi kommer ha ungefär samma situation 2020 vad gäller andelen koldioxidfri el i systemet. Det tar ungefär 10 år för att ersätta fossila bränslen på grund av tillståndsärenden och att minska ledtiderna är en stor utmaning för branschen.

Tony Rosten, Energimarknadsinspektionen tog sedan över talarstolen och fortsatte på temat som Kjell påbörjat, nämligen beskrivningen av elmarknaden och synpunkter på hur den fungerar. Tonys första kommentar blev då att vi idag har tre delmarknader; produktion, elhandel och nät och konstaterade vidare att det inte finns någon koppling mellan producent och den som köper el där.

Priset sätts på elbörsen NordPool och Tony gjorde en kort genomgång av vad priset avspeglar. Det styrs naturligtvis av efterfrågan och utbud men det sker också en avstämning av närliggande elmarknader. Dessutom spelar andra faktorer in som exempelvis elnätets förmåga att distribuera.

Tony fortsatte sedan med att diskutera möjligheterna för ny miljövänlig produktion att komma in på marknaden. Mer produktion sänker priset och det gynnar ju egentligen inte nyetableringen.

I praktiken är det bara vindkraften som är ”färdig” för kommersiellt agerande på marknaden, enligt Tony Rosten.

Gör man en insats för miljön genom att välja grön el? Ja, absolut svarade Tony men resonerade vidare kring detta påstående med hjälp av ett antal punkter. Bland annat menade han att det krävs många kunder som gör aktiva miljöval för att åstadkomma förändring och dessa aktiva miljöval snabbar först och främst på utvecklingen. Det blir ett tryck så att det till slut inte går att sälja ”ful-el”.

Tony avslutade sin presentation med att ställa upp två pedagogiska problem, eller utmaningar!

- Hur vet jag att min el är miljövänlig?
- Vem får pengarna för det tillägg jag betalat för den gröna elen?

Johan Öhnell, VD på Telge Energi känner starkt av trycket från kunderna på grön el och är övertygad om att det kommer vara svårt att sälja el som inte är miljömärkt i framtiden. Men det är viktigt att det inte bara är en yta utan att det påverkar. En konsumentundersökning har visat att 80% av konsumenterna tycker att det är svårt att göra ett medvetet miljövänligt val. Telge vill göra det lättare för kunden att välja rätt. Ett av problemen är att det är vid tillverkningen av elen som miljöpåverkan sker och det är ett pedagogiskt problem. Det har även visat sig att 80% av konsumenterna önskar information om elens ursprung på fakturan.

Det behövs mer statlig styrning, men konsumentens val är också viktig och påverkar miljöelen enligt Johan. 20% av deras kunder betalar 2% extra för att få el från enbart vindkraft. En ökad produktion av miljöel kommer i förlängningen ge ett överskott av el i Norden, vilken kommer att gå att exportera.

Det är kundefterfrågan som har gjort att Telge Energi enbart säljer el från vind och vatten. Johan menar att kundens val fungerar. De kallar inte sin el för Grön el utan Ren el. Att det bli en positiv påverkan på miljön möjliggörs av att kunden betalar mer för den gröna elen.

Telges standardprodukt består av 10% vind och 90% vatten. 20% av kunderna betalar extra för att få 100% vindel.

Jenny Gode har skrivit en rapport om miljönyttan av att köpa förnybar el. Enligt slutsatserna i hennes rapport ger det ingen effekt alls idag att välja förnybar el. Möjligtvis på lång sikt kan det ge en viss effekt och det är ett sätt för konsumenter att göra ett ställningstagande. Anledningen till att det inte ger någon effekt är att elcertifikatsystemet är så effektivt att marknadskrafterna inte fungerar längre.

Det man betalar för när man köper el är dels elen i sig själv och dels ett värde hos elen, sk attribut, tex ursprunget på elen, vilket vissa elproducenter ger. När systemet fungerar är all el ursprungsmärkt. Så är det inte nu, utan den el som inte är ursprungsmärkt hamnar i en egen pott, den ska residualmixen. Att köpa grön el innebär en bokföring av elmixen. Det blir en avräkning från residualmixen, det kostar ca 1-3öre/kWh. Vid kundefterfrågan kommer priset att stiga, men frågan är om kunderna är beredda att betala 30öre/kWh, vilket är vad elcertifikaten kostar. Jenny tror istället på en ökad påverkan genom en höjd elcertifikatkvot i förlängningen.

Jenny påpekar även att man inte bör se inköp av grön el som ett berättigande till ökad energianvändning. Det bästa vi kan göra är att effektivisera energianvändningen så att mer blir över till där det verkligen behövs. För de största påverkan tycker Jenny att man ska köpa el med någon typ av additionitet, som tex Bra Miljöval, där en del av det man betalar går till miljöverksamhet.

En annan sak Jenny tog upp var fjärrvärme, vilken är bra eftersom det oftast är restvärme som annars skulle gå till spillo. Fjärrvärme ska därför användas när det går så att elen inte går till uppvärmning utan till där den behövs bättre.

